

בסוד שיח

■ בס"ד ■ יום רביעי ■ פרשת בא ■ א' שבט ה'תשע"ח ■ 17.01.2018 ■ גליון מס' 462 ■

ויחזק ה' את לב פרעה

/ הרב יעקב הלוי פילבר

המחשבה, כאילו אנו הם המובילים את המהלכים ההיסטוריים ומשנים סדרי בראשית, קיימת אצל רבים מבני אדם, אבל האמת היא שאנו פעמים רבות בסך הכל משמשים כלי ביד ההשגחה העליונה לקדם מהלכים שנגזר עליהם משמים. השימוש הזה, של ההשגחה העליונה, בבני אדם כדי לקדם את תכניתה מוצאים אנו כבר בכרית-בין-הבתרים, בה הודיע הקב"ה לאבינו אברהם כי יש תסריט ידוע מראש למהלכים ההיסטוריים של העם היהודי, מהלכים שאין לאדם ולמעשיו שליטה עליהם אלא הם פרי החלטה מוקדמת של ההשגחה העליונה, ועל כיוצא בזה נאמר: "רבות מחשבות בלב איש ועצת ה' היא תקום". ומסיבה זו - מסביר הרמב"ן - האריכה התורה בתיאור חיפוש יוסף את אחיו: "להגיד כי סיבות רבות באו אליו שהיה ראוי לחזור בו... להודיענו כי הגזרה אמת והחריצות שקר, כי זימן לו הקב"ה מורה דרך שלא מדעתו להביאו לידם של אחיו, להודיענו כי עצת ה' היא תקום". ומהלכי ההשגחה העליונה הזו היתה נסתרת אפילו מיעקב אבינו, וכשאמר לבניו שחזרו ממצרים: "למה הרעתם לי?!", אמרו על כך במדרש (ב"ר צא ו): "מעולם לא אמר יעקב דבר של בטלה אלא כאן, אמר הקב"ה: אני עוסק להמליך את בנו במצרים והוא אומר: 'למה הרעתם לי' ועל זה נאמר (ישעיה מ כז): 'למה תאמר יעקב ותדבר ישראל נסתרה דרכי מה' ומאלקי משפטי יעבור'".

גם הכבדת לב פרעה היא דוגמא לשימוש של ההשגחה העליונה בבני אדם הממחישה לנו את המעורבות הפעילה של ההשגחה במהלך ההיסטוריה האנושית, ככתוב: "למען הרבות מופתי בארץ מצרים", וזאת לא רק בשביל לגלות את יכולתו של הקב"ה שהוא כל יכול, אלא בעיקר להראות את מעורבותה של ההשגחה העליונה בעולמנו. במובן זה היתה להכבדת לב פרעה מטרה כפולה, האחת כלפי מצרים והאחת כלפי ישראל, כלפי מצרים כתשובה להתרסת פרעה שאמר: "לא ידעתי את ה'", ועל כך אמר הקב"ה למשה: "ואני אקשה את לב פרעה והרביתי את אותותי ואת מופתי בארץ מצרים ולא ישמע אליכם פרעה ונתתי את ידי במצרים... וידעו מצרים כי אני ה' בנטותי ידי על מצרים". אך לא רק למצרים אלא גם לבני ישראל היה מסר בהכבדת לב פרעה ככתוב: "כי אני הכבדתי לבו ואת לב עבדיו... ולמען תספר באזני בנך וכן בנך את אשר התעללתי במצרים ואת אותותי אשר שמתי בהם וידעתם כי אני ה' (י א"ב).

והנה אפילו משה רבנו לא הבין את המהלך הזה לעומקו, ובשעת משבר הוא אומר לקב"ה: "למה הרעותה לעם הזה למה זה שלחתיני, ומאז באתי אל פרעה לדבר בשמך הרע לעם הזה והצל לא הצלת את עמך". את טענתו זו של משה פירש ראב"ע: "כי חשב משה כי מעת דברו אל פרעה בשליחות ה' יקל מעליהם ויחל האלקים להצילם, והנה פרעה הכביד והרע". ולכאורה קשה מדוע מתפלא משה על הקושי הזה והרי כבר בסנה אמר לו הקב"ה: "כי לא יתן אתכם מלך מצרים להלך?" ודאי משה ידע שיהיו קשיים בגאולה אבל לא חשב שתיתכן נסיגה בתהליך הזה. ועל זה הודיעו הקב"ה שתתכן גם נסיגה בתהליך, ועם זאת היא תנוע אל מטרתה.

תמיהה דומה כתמיהתו של משה שומעים אנו גם כיום בתקופתנו אפילו אצל רבים מהמאמינים שתקופתנו היא 'אתחלתא דגאולה', וגם הם כמו משה מתלוננים מפעם לפעם על הרעת המצב, ומסיקים מכך מסקנות לגבי תקופתנו האם היא עדיין אתחלתא דגאולה? מפני שאינם מביאים בחשבון שעלולה להיות גם נסיגה במהלך הגאולה. אך עלינו לדעת כי ריבון העולמים מנהל מהלכים בהיסטוריה בכלל, ובהיסטוריה הישראלית בפרט, לפי תכנית אלוקית קבועה מראש, ובתחנות השונות של מהלכי ההיסטוריה הזו אנו פוגשים גם מקרים של הקשחת לב האויב, כמו שהיה אצל סיחון מלך האמורי (דברים ב ל) שעליה נאמר: "ולא אבה סיחון מלך חשבון העבירו בו כי הקשה ה' אלוקיך את רוחו ואמץ את לבבו למען תתו בידך כיום הזה". והקשחת לב דומה הייתה בתקופתנו אצל חוסין מלך ירדן במלחמת ששת הימים, או הקשחת לב הרוזן הסורי לבקש את מימי הכנרת, או את לב הפלשתינאי שלמרות שהוצע לו כמעט הכל הוא מתעקש לבקש את "זכות השיבה". שכל אלו

תפוצה לכל
קהילות ישראל

עוד בעיתון

ניתן לעבור לכתבה הרצויה
ע"י לחיצה על שמה.

שוית חורף

כוס פלאי. ספל לשתייה חמה (MAG) אשר נראה כספל רגיל, האם מותר לי להשתמש בספל כגון זה בשבת קודש?... המשך בעמי 2

אהבת ה' הבאה מתוך כח הציור

הרמב"ם ז"ל מסביר מדוע מלים את התינוק דוקא ביום השמיני ולא קודם לכן: "שהקטן יבוז לו יולדיו בעת לידתו... המשך בעמי 3

תמיכה כספית של בנים בהוריהם

יסוד כבודם של ההורים, כותב ה'חובות הלכות', הוא מטעמי הכרת הטוב, על אשר הביאונו לחיי העולם הזה ודאגו לרווחתנו... המשך בעמי 4

סיפור אשל

המפתח - תפילה

מטייל לו בכני ברק אכרך חסיד גור, מהמשמשים בקודש של מרן האדמו"ר ה"בית ישראל" זצוק"ל זיע"א, י. קורניק שמו... המשך בעמי 5

שביבים

- מי שולט במי?
 - עשה אתה את שלך ובורא עולם
 - עשה את שלו
 - עב עוגה
 - מידה כנגד מידה...
 - קדושת ירושלים הרחבה
- המשך בעמי 6

להיות נאמנים למהלך האלוקי שדיבר טוב על ישראל. והלב מתפלל שגם אם לא נהיה ראויים לכך, תמשיך ההשגחה העליונה להתנהג אתנו בחסד שמים להטיב עמנו, טובה שנזכה לה לאורך ימים. ■

הצעידו את המהלכים לטובתנו. וכך נמשכים הדברים וכל פעם שאנו מסרבים לשתף פעולה עם התכנית האלוקית, אז מקשיחה ההשגחה העליונה את לב אויבנו להפיר את עצתם, ואנחנו נאלצים

שו"ת חורף הרב שבתי יגל / הכולל הקהילתי רעננה

והמשנה ברורה בנידון השעווה של גבי הקלף חשש לדעות האוסרים (משום חשש מלאכות כותב ומוחק) ואם כן יש לכאורה להסיק בנידון דין שיש להימנע מלהשתמש בכוס הפלא בשבת. אולם נידון דין הוא יותר קל מנידון השעווה על גבי הקלף, והוא משום שחשיפת התמונה אינה מתקיימת אלא לזמן מועט (עד שהמשקה יתקרר) ואם כן אין זו כתיבה אלא לזמן מועט אשר אינה אסורה אלא מדרבנן, מה שאין כתב ספר התורה אשר מכוסה בשעווה, ועל ידי הסרת השעווה הרי הוא יתקיים לשנים רבות ואם כן יש בו חשש מלאכה דאורייתא.

ומאחר ואף בספר תורה דעת פוסקים חשובים להתיר, יש מקום גדול לומר שבנידון הספל שכל האיסור אינו אלא מדרבנן יש מקום גדול להקל לסמוך על דעות המתירים אף בנידון הספר תורה, ובפרט כאשר המשתמש בספל אין דעתו כלל על חשיפת התמונה (מאחר וכבר הספיק להתרגל ליגימיק' שבספל ואינו בא להשתמש בו אלא ככלי קיבול ותו לא) ואם כן גם לדעות האוסרים לא הוי אלא פסיק רישא דלא איכפת ליה באיסור דרבנן, שבוודאי יש בזה מקום להקל בצירוף דעות המתירים אף בנידון ספר התורה.

אולם תחושת הלב היא כי יש בשימוש בכוס כזו בשבת זילותא דשבתא ויעובדין דחולי ולכן משום כך נראה לעני' שיש להימנע מלהשתמש בה בשבת קודש.

- א - שו"ת אגרות משה חלק ג' או"ח סימן מ"ה, שו"ת בצל החכמה חלק ד' סימן ד', שו"ת צ"א חלק כ"י סימן י"ד, שו"ת משנה הלכות חלק ח' סימן מ"ד, שו"ת שבט אור - חלק ד' סימן כ"ג, שו"ת יחיה דעת חלק כ"י סימן מ"ד (אולם עיין שו"ת אבני ישפה ח"ב סימן ל"ט וצ"ע)
- ב - והוא הנידון גם בשימוש במד חום אשר משנה את הצבע על ידי חום הגוף - עיין שו"ת צ"א חלק ד' סימן כ"ג, שו"ת יחיה דעת חלק ח' סימן מ"ד, שו"ת אבני ישפה ח"ב סימן ל"ט וצ"ע
- ג - ראש האוסרים בזה הוא הבי"ח בסימן ש"מ, והעתיקו דבריו העולת שבת והטי"ז והאליהו רבא וכתב המ"ב שגם כמון אברהם משמע שסובר לאסור.
- ד - שו"ת שבות יעקב ח"ב סימן ד', והסכים עימו היד אהרן, וכן דעת הרע"א בח"י על השו"ע סימן ל"ב מעיקר הדין, וכן דעת שו"ת מעיל צדקה סימן כ"ה ועוד.
- ה - אמנם בזה יש גם סברא נוספת מדוע אין בזה משום מלאכה כותב או מוחק שום שעשוי לכך וכמו דלת העשויה לפתוח ולסגור ואין בזה משום מלאכה בונה - עיין שו"ת רמ"א סימן ק"יט.

- ו - משנה ברורה סימן ש"מ ס"ק י' ועיין בכה"ל שם ד"ה 'שעל הקלף'.
- ז - ועד דאין לדמות נידונו לעמידה מול המראה בשבת וכן ליצירת צורות על ידי משחקי אור - צל', שמותר לעשות פעולות אלו בשבת, וזאת משום ששם אין כלל כתב אלא רק השתקפות ואור וצל, משא"כ בנידונו שיש כאן כתב (התמונה המודפסת על גבי הספל) ועל ידי התנובה הכימית או חושפים כתב ולא רק 'השתקפות', ודו"ק.
- ח - ואין לטעון שאמנם חשיפת התמונה נעשית לזמן קצר, אך מחיקתה (כאשר הנוזל יתקרר) נעשית לזמן ארוך (עד השימוש הבא בספל) משום שהמחיקה כבר לא נעשית באופן ישיר על ידי האדם אלא נפעלת מאליה לאחר זמן כאשר המשקה יתקרר ואין זה אלא 'גרמא' ואם כן מ"מ"א אין כאן אלא איסור דרבנן.
- ט - ואין להקשות על דברינו מדברי הפמ"ג סימן ש"מ (משבצות זהב ס"ק ג') לענין כתב סתרים המתגלה ע"י ידי חום האש שכתב הפמ"ג שהוא איסור מדרבנן, מכיוון ששם הכתב מתגלה לזמן ארוך וא"כ י"ל דעד כאן לא אסר הפמ"ג מדרבנן אלא היכא שהוא כתב לזמן ארוך משא"כ בכתיבה לזמן קצר לא היה אוסר הפמ"ג אף לא מדרבנן, ועוד שמדברי הפוסקים שהתירו בנידון הספר תורה לכא' מוכח שלא נקטו שיש במעשה כעין זה אף לא איסור דרבנן (ואת דברי הירושלמי פ"ב דשבת ה"ד ופ"ב דגיטין ה"ג יתרוצו דשם [בנידון הירושלמי] שאני ששופך דיו חדש ולכן זה נחשב מעשה כתיבה משא"כ בנידון ספר התורה והספל) עיין בזה בשו"ת צ"א חלק י"ד סימן ל'.

שואל הרב אהרן ר. מרעננה: קיבלתי במתנה מילדיי שיחיו - י' כוס פלא'. מדובר בספל לשתיה חמה (MAG) אשר במבט ראשון נראה כספל רגיל בצבע שחור, אולם כאשר מוזגים לתוכו משקה חם, הצבע השחור של הספל נעלם אט אט, ובמקומו מתגלית תמונה אשר הודפסה על הספל, וזה היגימיק' של הספל הזה. לאחר שהמשקה מתקרר הספל חוזר לצבעו השחור, והתמונה נעלמת.

שאלתי היא, האם מותר לי להשתמש בספל כגון זה בשבת קודש? **תשובה:** שאלה דומה נשאלו פוסקי זמננו לענין משקפיים אשר משנים את צבעם כאשר יוצאים מצל לחמה ולהפך, שביציאה לחמה זכוכיות המשקפיים נהיות כהות יותר כדי להגן על העיניים מקרני השמש, וכאשר נכנסים למקום צל זכוכיות המשקפיים חוזרות להיות בהירות, האם מותר להשתמש בהם בשבת, או שיש לחוש למלאכת 'צובע' בכך שגורם לזכוכיות לשנות את צבען.

ודעת הפוסקים להתיר משום שאינו צובע כלום אלא הכול טבוע וקיים בזכוכיות עצמן, אלא שבזכות התרכובת הכימית שיש בהן, נגרמת 'תגובה כימית' כאשר הזכוכיות נחשפות לאור השמש, ובכך צבע הזכוכיות משתנה.

אולם נידון דין שונה מנידון המשקפיים מאחר שבספל אכן נעשתה יצירה והדפסה על גבי הספל, וכעת על ידי מזיגת המים החמים או חושפים את התמונה (על ידי התגובה הכימית לחום) וכבר מצאנו שדנו הפוסקים האם חשיפת אותיות על ידי הסרת הדבר המכסה אותם יש בזה משום מלאכה 'כותב' או 'מוחק' וכדלקמן, אך במשקפיים לא נעשתה צביעה מעולם ועל ידי החשיפה לקרני השמש אין אנו לא צובעים כעת וגם לא חושפים צביעה שכבר נעשתה.

וכאמור, דנו הפוסקים האם כאשר נוספת שעווה על הספר תורה ומכסה כמה אותיות (נידון מצוי בימים עברו בהם התאורה הייתה על ידי נרות שעווה) האם מותר להסיר את השעווה מספר התורה בשבת קודש, ונחלקו בכך הפוסקים, יש מהם שנקטו שבהסרת השעווה יש לחוש משום 'כותב', או משום 'מוחק' על מנת לכתוב, ויש מהם שנקטו שאין לחוש מצד מלאכות אלו (אך ייתכן שיש בכך איסורים אחרים ואכמ"ל) מאחר והכתב כבר קיים ואין אנו יוצרים כאן כתב חדש, ואטו אם יפלו ירקות מהסלט על אחד מדפי זמירות השבת יהיה אסור ליטלם משום שבכך אנו מגלים את האותיות שמתחתם?

האוסרים יטענו מנגד שיש לחלק בין דבר שרק מונח על גבי האותיות שאכן אין בנטיילתו לתא דמלאכה כותב או מוחק, וכשם שמותר להפוך דפים בספר על אף שבכל דפדוף אני מגלה את הכתב שבדף הבא, לבין דבר אשר דבוק בחזקה על גבי הכתב, שאחר שבדוק בחזקה הרי הוא מבטל לעת עתה את הכתב שמתחתיו ועל ידי קילופו והסרתו אנו מגלים את הכתב מחדש.

אהבת ה' הבאה מתוך כח הציור

/ הרה"ג ר' אהרן גינוער שליט"א, נוי"ש חיפה

בזכותו, וכל מהותם זועק: הבורא יתברך. נצא לרחובה של עיר, כשנרתיק הטלית והתפילין בידינו. נביט בעצמנו, בשמים התכולים, בשמש המאירה לנו פנים, ברבבות עלי העצים שסביבנו, בחתול הרובץ ליד הרכב, באנשים הממהרים, ונחשוב: "יגדל אלוקים חי וישתבח, נמצא ואין קץ למציאותו".

נמשיך בדרכנו אל בית התפילה ונתבונן במפעלותיו של אלוקינו. וכשניכנס אל היכל בית הכנסת, הרי שליבנו יעלה על גדותיו בשירת "וְאֵנִי בְּרֵב חֲסִדָּךְ אָבָא בֵיתְךָ אֲשַׁתְּחֶה אֶל הַיֵּיכַל קְדֹשְׁךָ בְּיָרְאָתְךָ"....

הבה ונתענג על מילותיו המתוקות של רבי יהודה החסיד זיע"א, המסביר איך להתקרב, איך לאהוב, איך להתפלל: "חקור לך אחר ניגונים, וכשתתפלל אמור אותן באותו ניגון שנעים ומתוק בעיניך באותו ניגון אמור תפלתך ותתפלל תפלתך ככוונה וימשוך לך אחר מוצא פיך. לדבר בקשה ושאלה ניגון שמכין את הלב. לדברי שבח ניגון המשמח את הלב למען ימלא פיך אהבה ושמחה למי שרואה ללבך ותברכהו בחיבה רחבה וגילה כל אלה הדברים המכינים את הלב". (ספר חסידים קנח).

וכה כתב ה"מלמד התלמידים", רבי יעקב אנטולי ז"ל, מחכמי פרוכנס וחתנו של רבי שמואל אבן תיבון ז"ל:

"ועם כל ההערות האלה לא די לנו שלא נוערנו משנתנו, אבל תרדמה גדולה נפלה עלינו עד שנקרא שמע ונברך מאה ברכות בכל יום בלא כונה ובלא הערה על ענין היחוד. ואילו נברך על זה הדרך אלף אחת בכל אלה לא מצאתי כפי הכונה לפי שעשינו הכל קבע וכפי ההרגל לבדו נשאה הקריאה בלבד בפינו כאילו הכונה לחבר אחת לאחת למצוא חשבון. ואין המבוקש ממנו להוציא בפה בלבד אלא לצייר בלב כפי אשר יאמר בפה כדי שנתעורר תמיד לאהבת השם ברוך הוא. (מלמד התלמידים, פרשת ואתחנן).

ובמלבי"ם (בראשית פ"ח): "כי הנפש לפי תכונתה נכראה לצייר בלבו ציורים טובים, כמו ציורי הענוה והכושט ויראת ה' ואהבתו, ועשות צדקה וחסד ורחמים וכדומה".

לשם מה נוצרו רגשות האהבה?

נראה שהקב"ה יתברך שתל בקרבנו תחושות אהבה לאלו שאנו אוהבים אותם, כדי שנחוש אהבה מהי.

תחושות האהבה העצומות שיש לנו לרעייתנו, לילדינו, להורינו. התחושה עוצרת הנשימה, הכמיהה והנענעים האין-סופיים לאלו שאנו אוהבים אותם, גורמים לנו להבין מהי אהבת ה'.

כל אוהב נכסף אל נשוא אהבתו, מהרהר והוגה בו יומם וליל, בשכבו ובקומו, בלכתו בדרך וגם בעת עיסוקיו ולימודיו הסדירים. האהבה מקלקלת את השורה, גורמת למליוני בני תמותה לאבד את ראשם ודעתם, כי כל ישותם הוגה באהבתם העזה. הביאני אל בית היין ודגלו עלי אהבה... סמכני בְּאֲשֵׁישׁוֹת רְפֹדֵי בְּתַפְּוּחִים כִּי

רבות עשית אתה ה' אלהי נפלאותיך ומחשבתך אלינו אין ערך אליך אגידה ואדברה עצמו מספר (תהלים מ, יא).

הרמב"ם ז"ל מסביר מדוע מלים את התינוק דוקא ביום השמיני ולא קודם לכן: "שהקטן יבוזו לו יולדיו בעת לידתו, שלא התחזקה עדיין הצורה הדמיונית המביאה לאהוב אותו יולדיו, כי הצורה הדמיונית היא נוספת תמיד בראיה, והיא גדלה עם גדולתו, ואחר כן תתחיל להתחסר ולהמחות ג"כ, ר"ל הצורה הדמיונית, כי אין אהבת האב והאם את הבן בעת לידתו כאהבתם אותו והוא בן שנה, ולא אהבת בן שנה כאהבת בן שש, ואילו הונח שנתיים ושלוש, היה מביא לבטל המילה לחמלת האב ואהבתו אותו, אבל סמוך ללידתו הצורה היא הדמיונית חלושה מאד, וכל שכן אצל האב אשר הוא מצווה בזאת המצוה". (מורה נבוכים ח"ג פמ"ט).

"ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך ממה שיחייב הידיעה באל ית', כי מן הנמנע שיאהב האדם זאת האהבה הגדולה דבר לא ידעהו, ולא נתקיים לו מציאותו. והתחלת הידיעה בו ית', שידע באמיתותו, שידעת עצמותו בלתי אפשרית לנו, כל עוד היותנו בזה העולם, כי לא נדע אמתות דבר בציור, אלא כגדר או ברושם, ומה שאין לו סוג, לא יגדר ולא יורשם, אכן יודע מציאותו במופתיים האמתיים, כמו שנבאר בעזרת האל". (ספר האמונה הרמה לראב"ד, מאמר שני, הקדמה).

אדם אינו אוהב מישהו או משהו שלא ראה מעולם. ככל שאנו רואים יותר את הדבר הנאהב, כך יתעצמו בלבבנו תחושות האהבה אליו.

אדם כדי להתרגש צריך לראות דברים מול עיניו, ומכאן נגזרה ההלכה הפסוקה שלא נתפלל אלא במקום שיש בו חלונות. ולכן כתב לנו רשב"י זיע"א בזהר הקדוש 'שמע', ראשי תיבות "שאו - מרום - עיניכם". וממילא תגיע ל"ואהבת".

כשאבא הולך להכניס את בנו בכריתו של אברהם אבינו, הוא אינו עסוק כעת בהבנת הדברים לעומקם, מהו גדר הברית ועל מי חלה החובה למול את הבן. האבא מתעסק כעת בשמחתו הגדולה. הוא מחזיק את בנו הקט וחש תחושות של "הנה, אני מחזיק כעת את המתנה הגדולה שה' נתן לי". וכך הוא מתמלא בתחושות אהבה עצומה להקב"ה.

כל אבא מרגיש בכירור בתחושות כאלה. ליבו מתמלא על גדותיו ברגשות קירבה ואהבה לה', שנתן לו ילד בריא ושולם, שהלידה עברה בכריאות שלמה וללא פגע, ושלאשתו ועוללם - שולם. תנסו להיזכר ברגשות האהבה המשכרים שהיו לכם כשנולד ילדכם הבכור.

כדי להחזיר בנו תחושות אהבה לה', עלינו לצייר לעצמנו, לראות בעינינו, מה הבורא נותן לנו. להביט לחצי דקה בניחותא בילדים המתקומים שלנו, ההולכים כעת לנ, לחיידר ולבית הספר. לראות את עיניהם התמימות ולחשוב לרגע שיוצר הכל החזיר להם את הנשמה זה לא מכבר, והוא זה שפקח את עיניהם ואיפשר להם לצעוד קוממיות עם הילקוט על גבם. לכבותיהם הקטנים פועמים בזכותו, ידיהם ורגליהם זזים

באמונתו ויחודו עד שלא יהי רגע אחד ביום ובלילה בהקיצו שלא הא זוכר אהבת אדוניו בכל לבו. והענין על דרך משל שיהא נזכר באהבת השם תמיד כזכרון החושק תכלית החשק בחשוקתו היום שישגיג להביאה אל ביתו".

כזכרון החושק המכניס היום, היום, את אהבתו אל ביתו. כך עלינו להרגיש אהבה לכורא יתברך, כחתן ביום חופתו, המכניס היום את רעייתו לביתו.

כעת נקרא, שלש פעמים לפחות, את דברי הרמב"ם (תשובה פ"ו), מלך במלכות התורה, איש ההלכה הצרופה, הפילוסוף הגדול, שכשאשר הוא מסביר אהבת ה' מהי- התמלא קולמוסו ברגשות טמירים, דקים, עדינים, מלאי כיסופין. וז"ל: "וכיצד היא האהבה הראויה, הוא שיאהב את ה' אהבה גדולה, יתירה, עזה מאוד, עד שתהא נפשו קשורה באהבת ה' ונמצא שוגה בה תמיד, כאילו חולה חולי האהבה שאין דעתו פנויה מאהבת אותה אשה והוא שוגה בה תמיד, בין בשבתו, בין בקומו, בין בשעה שהוא אוכל ושותה. יתר מזה תהיה אהבת ה' בלב אוהביו שוגים בה תמיד כמו שצונו בכל לבבך ובכל נפשך, והוא ששלמה אמר דרך משל "כי חולת אהבה אני", וכל שיר השירים משל הוא לענין זה", עכ"ל.

האם אנחנו עמוסים ברגשות אהבה אל הקב"ה? האם הלב שלנו טרוד באהבתנו אותו יתברך, עד עצירת הנשימה? האם אנו עסוקים בו, כדרך האוהבים, ללא הפוגה? האם אנו רוצים לשמחו, לעננו ולגרום לו לנחת רוח תמידי מאיתנו, רק מפני שאנו אוהבים אותו?

--- אם עדיין לא הגענו לכך, אזי עבודה רבה לפנינו.

(מתוך ספרו "שמחתני השם בפעלך", הנמצא כעת בשלבי עריכה סופיים).

1 - "למנצח על שושנים לדוד הושיעני אלהים כי באו מים עד נפש" (תהילים סט, א). זהו שאמר הכתוב מה יפית ומה נעמת אהבה בתענוגים (שיר השירים ז, ז), ישראל יפים ונעימים, עומדים על הים ורואין להקב"ה, וכן הוא אומר וירא ישראל את היד הגדולה (שמות יד לא), וכל זמן שישראל רואין להקב"ה הם יפים ונעימים" (מדרש תהלים, מזמור סט).

2 - כמובא בהמשך מדברי הרמב"ם.

3 - (וע"י בספרי"ק טעם כוונתו של יעקב ורצונו ברחל, לתקן העולמות).

חולת אהבה אני... על משכבי בלילות בקשתי את שאהבה נפשי... כמעט שבערתי מהם עד שמצאתי את שאהבה נפשי אחרתיו ולא ארפנו עד שהביאתיו אל בית אמי ואל חדר הורתי... ואכן כן, לא לחינם טרח שלמה המלך, החכם מכל אדם, להמשיך את אהבת הבורא, בספרו, קודש- הקדשים, שיר השירים, הנכתב כמשל נורא הוד על כיסופי האשה אל אהובה?

הקב"ה, הדורש מאיתנו לאהבו בכל לבבינו ובכל נפשינו, העניק לנו מתנה נפלאה, את רגשות האהבה המפעמים בלבב בני התמותה. לשם מה?

כדי שנדע אהבה מהי, ואז ידוע נדע כיצד עלינו לאהוב את מי שבראנו, את מי שמחייה אותנו, כה דואג לנו ומרחם עלינו, בכל נושא וענין.

כל מי שבמהלך שנות חייו חווה אהבה עמוקה מהי, מבין אל נכון את משמעות הציווי "ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך".

הוא מבין באמת שאהבה אמיתית אינה "לאהוב שניצל", אלא אהבה משתקת, בה טרודים כל העת, כל עסקי העולם האחרים מתגמדים למולה, וכדברי הפסוק: "ויעבד יעקב ברחל שבע שנים ויהיו בעיניו פימים אפדים באהבתו אותה", ופירשו המפרשים שידוע בנפש האדם שכאשר אדם ממוקד בדבר מה, הרי כל יתר הדברים נחשבים לשוליים בעיניו. ומאחר שכל מגמתו של יעקב ומחשבתו היתה ברחל³, לכן 'העבודה' היתה בעיניו כימים אחדים, שכל מחשבותיו היו נתונות לרחל, ולכן לא שת את לבו לעבודתו, והעבודה היתה בעיניו כימים אחדים.

מי שחווה אהבה מהי, מבין שחסר לו אלף אלפי חלקי אהבה להקב"ה. כי אוהב אמיתי חושב כל העת על נשוא אהבתו, רוצה לשמחו ולהטיב לו, לעשות את כל אשר יחפוץ ולגרום לו לשמחה ולעונג.

זאת לא המצאה פרטית. הנה כך כותב לנו החינוך, בגדר וחובת מצוות אהבת ה' (מצוה תיח): "דיני המצוה, שראוי לו לאדם שישים כל מחשבתו וכל מגמתו אחר אהבת השם, ויעריך בלבו תמיד כי כל מה שהוא בעולם מעושר ובנים וכבוד, הכל כאין וכאפס ותוהו כנגד אהבתו ברוך הוא, וייגע תמיד כל היום בבקשת החכמה למען ישיג ידיעה בו, סוף דבר יעשה כל יכלתו להרגיל מחשבות לבו כל היום

תמיכה כספית של בנים בהוריהם

/ הרה"ג רבי שמואל ברוך גנוט שליט"א*

איש איש לפי השתתפותו וחלקו, וגם על הוצאות הנישואין הכבדות, שהוטלו על כתיפם. רבבות אברכים נותנים את כל כולם, הון ודמים, תרתי משמע, לילדיהם, כדי שיקימו בית נאמן בישראל, בקלות ובנינוחות כפי האפשר. הורים רבים כורעים תחת נטל החובות העצומים, שנלקחו רק משום שאנו, בניהם ובנותיהם, נשכ בהשקט ובכטח, נהנים מפירות חובותיהם, פריסת התשלומים והמשכנתאות שהם נטלו על עצמם, ברוב אהבתם אותנו וכדי

יסוד כבודם של ההורים, כותב החובות הלבבות', הוא מטעמי הכרת הטוב, על אשר הביאונו לחיי העולם הזה ודאגו לרווחתינו, כמלאך הטופח על קדקודינו ואומר לנו "גדל".

אין ספק שהאנשים שאנו חייבים להם הכרת הטוב מרובה מאין כמותה, הם הורינו היקרים. והנה בדורות האחרונים צריכים אנו להכיר להם טובה לא רק על עצם גידולנו ועלייתנו ברוח ובגשם, אלא גם על כך שהם רכשו בעבורנו את הדירה בו אנו מתגוררים,

שנוכל לשקוד על דלתי תורה ללא דאגות.

אין טפק שכולנו מוקירים ומכירים להם טובה נצחית, אך ביכולתנו גם לסייע להם ולהוכיח בפועל שאנו מכירים טובה.

לכל יהודי, גם לאברכים מעוטי יכולת, שחיים בצימצום וללא רכישת שום מותרות מיותרות, ישנם כספי 'מעשר כספים'. ישנו נידון בהלכה כמה מכספי מעשר הכספים ניתן להפריש לבני משפחה קרובים, אך חלק מכספי המעשר בודאי אפשר להעניק לקרובי משפחה הזקוקים לכך. והנה טוב יעשו הבנים והחתנים אם יתנו לפחות חלק מכספי 'מעשר הכספים' שלהם להוריהם הכורעים תחת נטל רכישת נישואי יתר הצאצאים. כך יקלו, ולו במקצת, על דאגות ההורים, שסייעו להם עצמם מספר שנים קודם לכן, כדי לרכוש דירה ולהינשא בכבוד.

כאשר ההורים זקוקים ממש לכסף, נפסק בשו"ת חתם סופר (יו"ד רכ"ט) שהילדים חייבים לתמוך בהוריהם ולתת להם את כל מחסורם. ואם אין לילדים מספיק כסף משלהם, צריכים לתת גם את כל כספי הצדקה ומעשר הכספים שלהם להוריהם, ונתינת צדקה ומעשר כספים להורים קודמת לכל העניינים האחרים. ולמרות שנפסק ש"כיבוד אב- משל אב" והבן צריך לכבד את הוריו מכספי ההורים ולא מכספו שלו, אך זה לא נאמר במקרה זה, בו הבן נותן את הכסף מכספי הצדקה שלו ולא מכספי התקציב השוטף שלו, והוא אינו מפסיד מכך דבר, כיון שהרי את כסף זה היה נותן בכל מקרה לעניים ונצרכים, ואם כן, עדיף שיתן

אותם להוריו.

ואלו דברי החיי אדם (חלק א כלל סז): "אם אין להם ויש לכן, כופין אותו וזן אותם משלו בתורת צדקה. ולכן אף על גב דאין כופין על מצות כיבוד משום דהוי מצות עשה שמתן שכרה בצדה "למען יאריכון ימיך" נשמות כ, יב, דמשמע דאין לו בעולם הזה אלא עונש זה שאינו מאריך ימים, מכל מקום בזה כופין אותו, דלא גרע אביו משאר צדקה, דכופין על הצדקה, ואסור ליתן צדקה לעני אחר, דאביו קודם לכל אדם", עכ"ל. ועי' שו"ע ורמ"א יו"ד רמ, ה ובשו"ת צי"א ח"ט סי' א ובסי' לרעך כמוך פ"ב.

הגר"מ שטרנבוך שליט"א (שו"ת תשובות והנהגות ח"ג רפ"ו) דן בענין בהרחבה והוא מסכם וכותב: "אם האב זקוק לעזרה, אזי אפילו יש לפני הבן מקרי צדקה חמורים יותר, חייב לתת את כל כספי הצדקה שלו כדי לעזור לאביו, מכח מצות עשה של כיבוד אב", ומוסיף הגר"מ שטרנבוך: "וכשעושה כן, אסור לו לספר לאביו שזה מעות צדקה, כיון שבזה יגרום לגמנת נפש לאביו כשישמע שמקבל צדקה, והבן חייב רק להנעים לאביו ולא לגלות לו שהכסף בא מכספי הצדקה שלו, ואם הבן יכול להחזיק את אביו בכבוד מכספו שלו, לא יקח לזה ממצות צדקה, ותבוא מארה למי שמפגנס את אביו ממצות צדקה שלו (כפי שפסק הרמ"א)". (וראו עוד בש"ך יו"ד רמט ס"ק ג ובשו"ת מהרי"ל סי' נד ולקט יושר ח"ב עמ' 37 בשם ר"י אופנהיים, והובא בכנה"ג יו"ד רנא הגב"י כג).

* (מראשי ישיבת אור התורה באלעד)

סיפור אמת

המפתח - תפילה

/ הרה"ח ר' יצחק ברבר הי"ו, אשדוד

בגמרא, ואז ניתן היה לראות כמה מעלות ישנן בכל בחור ובחור. היתה להם אמונה עמוקה, יראת שמים ותמימות. אמנם היו להם הרבה משקעים מהיכן שגדלו ומאיפה שבאו, ועם כל זאת ראינו ברכה מרובה בהשקעה זו. היו ביניהם לא מעט כנועים ומלאי חן. קשה היה להאמין שעד לפני מספר חודשים הסתובבו ברחוב ללא מסגרת וללא מעש. אחד מהבחורים בישיבה דוד שמו, היה בחור ירושלמי מיוחד. לפני שהגיע לישיבה היה כשנתיים בביתו של האדמו"ר מקאליב שליט"א בירושלים. שם ב"בית קאליב" היה לו חדר מיטה שולחן וכו' והוא היה אחראי על כל הסידורים והשליחויות בחסידות קאליב. כששמע על הישיבה בראשון לציון, עזב את ירושלים ונכלל בין תלמידי הישיבה. התמימות שלו שבתה את ליבי. הוא היה מלא תוכן, הקפיד מאד על מצוות "כיבוד אב ואם", התקשר כל יום מספר פעמים, דאג לכל מחסורם, והשתדל לשמחם ככל שיכול היה. יום אחד שוחחנו בשיעור

מטייל לו בבני ברק אברך חסיד גור, מהמשמשים בקודש של מרן האדמו"ר ה"בית ישראל" זצוק"ל זיע"א, י. קורניק שמו. בדרכו פוגש הוא בבחורים מכל גווי הקשת, חסידים, ליטאים, בני עדות המזרח, אשר לפי חזותם והתנהגותם הבין, שאינם לומדים בשום ישיבה ואין להם שום מסגרת לימודית. ליבו נקרע לגזרים. הוא נזכר כמה טרחות ויגיעות השקיע מרן ה"בית ישראל" על נשמה של יהודי. העיז עם עוז דקדושה, עשה מעשה, והקים ישיבה עבור אותם בחורים. השיג אישור מגבאי אחד מבתי הכנסת, ולשם החל ללקט בחורים אחד לאחד. זה החל בלימוד של מספר שעות ביום, ולאחר מכן דאג לארוחת צהרים. כעבור מספר חדשים עברה ה"ישיבה" לראשון לציון. מבנה גדול ומרווח שימש כבית מדרש, בנוסף היו חדרי שיעורים, וחדרי פנימיה, מגרש למשחקים וכו'. בישיבה היו כארבעים בחורים. צוות הישיבה מגידי שיעורים ומשגיחים היו אברכים מאשדוד, ואף אני זכיתי להימנות על צוות מגידי השיעור. יום יום ישבנו עם הבחורים לשיעור

הוא עלה בשקט לקומה השלישית, פנה לקצה המסדרון, הוציא מכיסו את צרור המפתחות וחפש את המפתח של החדר ואז... ואז נזכר שלפני מספר שבועות הוציא מצרור המפתחות הכבד מספר מפתחות שאינם בשימוש ביניהם היה המפתח של חדרו בקאליב. ברגע זה נמצא המפתח בביתו באחת המגירות. ברגע אחד נגוז כל החלום על המיטה ועל שמיכת הפוך. בקצה המסדרון בפינה ליד הארון עמד כסא. דוד התיישב עליו ופרץ בבכי. השעה היא אחת אחר חצות, הוא רועד מקור, עייף הוא עד למאד. אין לו בשעה כזו לאן ללכת, ומיטה עם שמיכת פוך חמה נמצאת במרחק מטרים ספורים ממנו, אך אין ביכולתו להגיע לשם.

מה עושים? לפתע נזכר בשיעור, שדיברנו על תפילה ואמונה. הוא זכר להפנים היטב את המסר של אותו שיעור. הוא התנער מהעייפות ומהקור, קם מכסאו נעמד ליד הדלת של חדרו ובכה לבורא עולם "יודע אני שאתה כל יכול, לכאורה אין שום מציאות שתוך חמש דקות אהיה מתחת לשמיכת הפוך, אך אני יודע ובטוח שאתה ורק אתה מסוגל לזה, אנא חוס עלי ושמע לתפילתי! הוא נתן דרור לדמעותיו, ובגמר התפילה המתין לראות מהיכן תבוא הישועה והיה בטוח שתפילתו שיצאה מקרב לב תקבל. הוא אף הושיט ידו אל ידית הדלת אולי היא לא נעולה, אך היא נותרה סגורה. ולפתע, כל גופו הצטמרר וזיעה קרה שטפה את כולו, הוא נזכר שלפני כשנתיים כשקיבל את המפתחות לחדרו נתנו לו שני מפתחות, אחד הוא הכניס לצרור המפתחות, והשני הוא שם למעלה על הארון. בשביל מה לשאת עליו שני מפתחות זהים? הוא לא היסס לרגע. הוא גרר את הכסא לצד הארון עלה עליו הושיט ידו למעלה ו... המפתח שהיה לבן מאבק היה בידו. בפחות מחמש דקות הוא היה תחת שמיכת הפוך, הוא לא היה מסוגל להירדם, הכרית נרטבה מדמעותיו, היו אלה דמעות של שמחה שזכה לראות בחוש כיצד נשמעה תפילתו ונענה על כך מיד.

על נושא התפילה והאמונה, "כמה שמחה יש לבורא עולם כשיהודי עומד ומתפלל ומבקש בקשה שלכאורה על פניו אין אפשרות שתתבצע, ותפילה אמיתית הבאה מעומק הלב מתוך ידיעה ברורה שהוא חסר אונים ורק בורא עולם לבדו יכול להושיעו ועל כך הוא שופך ליבו לפניו, ע"ז נאמר "ועונה לעמו ישראל בעת שיוועם אליו", בורא עולם מאזין לתפילתו ושולח לו ישועה בדרך לא דרך. הסתבר שהדברים עליהם דיברנו חילחלו עמוק עמוק אל תוך ליבו והוא הפנים אותם היטב היטב. ומנין לי זאת?

באותו שבוע יצאו הבחורים ל"שבת חופשה", ביום חמישי בערב עם המזוודות בידיים ו... להתראות ביום ראשון, דוד יצא עם קבוצת בחורים לירושלים, שם הם נחו בביתו של אחד הבחורים, אכלו שתו שרו ושמחו, וכך העבירו את תחילת הלילה. בסביבות השעה שתיים עשרה התפזרו הבחורים כל אחד לביתו. דוד יצא אף הוא לרחוב הירושלמי הקר, אך לא רצה לפנות לביתו, הוא חשש שעם בואו יעיר את הוריו, וכך עמד ברחוב תוהה ובוהה. הרוח הקרה הצליפה על פניו, והוא עמד וחשב מה לעשות. לפתע עלה במוחו רעיון: הרי יש לו חדר בבית קאליב עם מיטה ושמיכת פוך עבה, מה שווה לו יותר מרגע שכזה. העיניים שורפות מעיפות, והקור חודר לעצמותיו. הוא לא היסס לרגע, ונשא רגליו אף רץ לבית קאליב כדי להניח ראשו על הכר ולהתכסות בשמיכת הפוך ו... לישון. ביום ראשון בבוקר נכנסתי לשיעור כהרגלי, כחמש עשרה בחורים ישבו מסביבי, ואני רואה על דוד שהוא מאד נרגש. עוד לפני שהספקתי לשאול על מה ולמה ההתרגשות, פנה אלי בשיא ההתרגשות שיש לו לספר משהו מדהים על הנושא שדיברנו בשיעור בשבוע שעבר, בענין תפילה ואמונה. כולם השתתקו. דוד החליף צבעים אבל הסיפור קלח מפיו באורח שוטף. הוא סיפר את כל השתלשלות העניינים ביום חמישי וכיצד עמד ברחוב באמצע הלילה כשהוא אינו יודע לאן לפנות. ואז נזכר שיש לו חדר עם מיטה חמה בבית קאליב. כעבור רבע שעה הוא הגיע לבנין שעמד בדממת ליל.

שביבים / שאול שיף

מי שולט במי?

כותב הרב יוסף צבי הלוי דינר בספרו "מקדש הלוי": מהנהגות של פרעה, דומה שאנו יכולים ללמוד לקח חשוב שנוגע אלינו דבר יום ביומו. שכן מה בעצם פרעה ביקש? הוא רצה למנוע את בני ישראל מלחשוב, למנוע מהם מלהתקומם ולנסות לחולל מהפך במצבם העגום. לשם כך הוא הכביד עליהם את עול העבודה, על מנת שהעיסוק הבלתי פוסק ימנע מהם אפילו רגע אחד של הרהור. כידוע פרעה מסמל את היצר הרע. הדמיון בין שניהם, בא לידי ביטוי גם בנקודה הזו: גם היצר הרע, בדיוק כמו פרעה, מפחד מפני

הרגע בו האדם יתעשת, יבין את שפלות מצבו, וינסה לקום מעפר. לפיכך הוא דואג להעסיק אותו בהבלים כאלו ואחרים, בכדי לוודא שלא תהיה לו אפילו דקה פנויה להרהור של תשובה, להתעוררות רוחנית... לכל יוכל להגיע לידי מצב של יש קונה עולמו בשעה אחת. לשם כך, הוא מעסיק אותו בכרנסה, טורד אותו בצער גידול בנים, מייגע אותו בזוטות שבכל יום, העיקר - שלא יקום ויעשה. וכמשל האסיר: אדם אחד נאשם בעבירה שעבר נגד המלך, ונכלא בבית הכלא עד למועד משפטו. כאשר הגיע זמן המשפט הוצא האיש מן הכלא על ידי שומר שהובילו אל אולם בית המשפט. השומר שחשש כי האסיר ינסה להימלט, הוציא מכיסו זוג אזיקים. אזיק אחד הצמיד

לידו של האסיר ואזיק שני שם על ידו שלו, וכך צעדו הם ברחובות העיר. בצדי הדרך התאספו עוברים ושבים שחזו במחזה ולעגו לאסיר. "טועים אתם", אמר האסיר כשהוא נעלב, "לא הוא המוביל אותי, אלא אני הוא זה המוביל אותו... אני הוא זה שנעלתי את ידו באזיקים". "אם כך", אמר הקהל, "פתח נא את האזיק שעל ירך וניווכח שאמת בפיך! אם תוכל לנתקו סימן הוא שאתה שולט בו!" אמר הסבא מנובהרדוק שסיפור זה הוא משל ליצר הרע שכוכל את האדם בתאוות והרגלים רעים, ואם רוצה האדם לבדוק מי באמת שולט במי, ינסה להתנתק מתאוותיו ויראה אם הוא מסוגל לכך.

[אמונה שלמה]

עשה אתה את שלך ובורא עולם יעשה את שלו / הרה"ח ר' יצחק ברבר הי"ו

לעיר טומסק שבסיבייר הקפואה הוגלו יהודים רבים. תנאי המחיה היו קשים עד למאד אך ניתן היה לשרוד. יום אחד הובא לטומסק הרב מנחם רויטמן זצוק"ל, שכיהן כרבה של העיירה קרשוב, יחד עם בנו. באחד מחדשי החורף הקרים, חלה הרב ואושפז בבית החולים ובתוך כותלי בית החולים קפא הרב מקור ושבק חיים לכל חי ביום שבת קודש. הידיעה ע"כ הגיעה לחברה קדישא ביום ראשון בבוקר. אדם בשם צוקר וכן הנפטר נשלחו לבית העלמין להמתין שם עד לבוא המיטה. בנתיים לקח איש הח"ק את הנפטר לבית העלמין הישן מרחק של חמישה ק"מ, שם נעשתה הטהרה ומשם נלקח הנפטר אל בית העלמין החדש שהיה מרוחק כעשרה ק"מ מבית העלמין הישן. זה היה מקום שממה. לא ראו שם בית, שדה, ולא שום בעל חיים. על העגלה היה מוט ברזל חד באורך שני מטרים, ובמוט הזה היו אמורים לכרות את הקבר. לאחר הליכה קשה ומפרכת הגיעו למקום חלקת הקבר. השלג שהיה במקום בגובה של כשני מטרים הפך לקרח שהיה קשה יותר מברזל. ככתוב, במקום היו איש הח"ק שבא עם העגלה, צוקר, וכן הנפטר. מאחר וכן הנפטר היה חלש מאד נפלה כל העבודה על איש הח"ק ועל צוקר. בכל פעם שנעצו את המוט בקרח, יצאו ניצוצות של אש מבין הברזל והקרח. הם החלו בעבודה וכשאחד התעייף היה חברו מחליפו. באוכל ושתייה לא הצטיידו, והעבודה המאומצת התישה את גופם וגזלה מהם את כל הכוחות. כל זה היה באמצע מדבר שממה, מקום שאין להשיג בו טיפת מים, ולעומת זאת טיפות זיעה גלשו על הפנים בשפע. הבגדים התרטבו מהמאמץ של החפירה, הקור והרוחות הקשות חדרו היטב לעצמותיהם. כך עבדו משך כל היום ומעט מהלילה. השעה הייתה עשר בלילה ולא עלה בידם לחפור יותר מחמשה עשר ס"מ בלבד... הם לא ידעו מה לעשות? ואז ניגש איש הח"ק אל שפת הבור הרים ידיו למעלה וזעק זעקה שנשמעה בכל רחבי הישימון: "רבונו של עולם, עמלים אנו לעשות רצונך לגמול חסד של אמת. עובדים אנו כבר ארבע עשרה שעות ולא הצלחנו לחפור כמעט כלום, להשאיר את ה"מת מצוה" במדבר ולשוב הביתה - לא בא בחשבון. להישאר כאן וללון כל הלילה כדי להחליף כוחות למחר - כולנו נקפא למוות בקור הנוראי. להחזיר את המת חזרה לעיר - אי אפשר. [העגלה נלקחה מיד לבית החולים ע"י אדם שהתלווה אליהם מטעם בית החולים]. הבט ימין וראה, ואין לי מכיר, אבד מנוס ממני, ואין דורש... וכך עמד ובכה ככי תמרורים: "אנו עשינו את שיכולנו, ארבע עשרה שעות אנו מתאמצים ולא מתייאשים ולא מרימים ידים, עכשיו

עשה אתה מה שצריך לעשות...". ואז אירע הנס. מתוך חשכת הלילה במדבר השמם והדומם, נראו דמויות שני אנשים בדמות גויים, מתקרבים אליהם ובידיהם היו אתים, הגם שעם אתים לא ניתן לחפור בקרח הנורא, בכל זאת ובלית ברירה פנו השלושה אליהם ושאלנו אם יוכלו לעזור בחפירת הקבר בקרח? הם השיבו בחיוב, ומבלי לשאול על שכר העבודה החלו במלאכה וראה זה פלא, לא חלפו עשר דקות והקבר כבר היה כרוי לגמרי! "התפלאנו מאד, אנו עבדנו עם מוט חד כ"כ הרבה שעות ולא הספקנו כלום, והם עם אתים בלתי חדים - הספיקו לחפור חפירה עמוקה... נס, פשוט נס מדהים!" כשנשאלו כמה שכר עבודתם, השיבו ארבעים רובל, שזה היה סכום פשוט ביותר. לו היו דורשים מאות רובלים, היו מקבלים ללא היסוס. תיכף ומיד קברו את המת בכבוד ולאחר מכן שבו כולם העירה מרחק של... חמשה עשר ק"מ בערך. בדרך לא חדלו מלחשוב מי היו האנשים הללו? כיצד באו מתוך החושך והאפילה במדבר שומם באמצע החורף עם אתים בידיהם? עד היום לא עלה בידם לפענח את התעלומה. מלבד לומר שהיו אלו מלאכים משמים שנשלחו לעזור ולסייע לסיים את המשימה הקדושה שנטלו על עצמם במסירות נפש.

עג עוגה

מבאר הרה"ק מוולעדניק, רבי ישראל דב בן רבי יוסף זי"ע ועכ"י. בספרו "שארית ישראל", שחוני המעגל היה צדיק הדור, והיתה מדת הדין בארץ ישראל וזה גרם עצירת הגשמים. הראה להם הצדיק שסיבת הדין היא משום פירוד הלבבות וחסרון האחדות בעם ישראל. עג עוגה, היינו שהכניס בלבבות ישראל אחדות ואהבה זה לזה. כמו שכתוב, שעתיד הקב"ה לעשות מחול לצדיקים, שהכל יהיו באחדות אחת, כמו מחול, שאין מדרגות גדולות וקטנות. הכל שוים מול הנקודה הפנימית. אין רחוק ואין קרוב. [נכמיש החתי"ס על הריקודים במחולות ביום היחוד, בשמחת תורה.] כך נהגו הצדיקים שלא להוכיח בדברים אלא בפעולה. כך עשה חוני המעגל 'עג עוגה' שיבינו ישראל מה שעליהם לתקן. כמו אהרן שהיה עומד ומטיב, עמד חוני והמשיך בלבבותם תיקון על שנאת חינם.

[מתוך שיעורו של הרה"ג ר' מנשה ישראל רייזמאן שליט"א]

מידה כנגד מידה...

והנה עוד ציטוט משיעורו של הרב רייזמאן שליט"א:

הרה"ק מוולעדניק האריך לכתוב בענין ימי השובביים. בספרו שארית ישראל יש שער מיוחד 'שער השובביים' [וכן האריך בזה הרה"ק מזייטומיר בספרו תולדות אהרן] וכתב שם בדף רלי"ג (בדפוי"ח) בדרוש עשירי בענין ברית הלשון. שמבואר בספר יצירה שהוא מכוון כנגד ברית קודש, וצריך שמירה ותיקון בשניהם, כי הא בהא תליא. וכתב שם בסוף הדרוש שהקב"ה יש לו את כלל ישראל בעולם הזה וכינה אותם 'הבן יקיר לי, ילד שעשועים, זכור אזכרנו, המו מעי לוי... מהו הלשון 'המו מעי, ואני מאמין באמונה שלימה שאינו גוף ולא ישיגוהו משיגי הגוף? אך כך אומר הקב"ה 'המו מעי. וביאר הרה"ק מוולעדניק שכשיש ח"ו שנאת חינם בין ישראל - יש להקב"ה כביכול כאבי בטן, בח"י המו מעי, ומדה כנגד מדה נשתלשל מזה חולי מעיים בעוה"ז, בעבור ריבוי שנאת חינם

קדושת ירושלים הרחבה
/ הרב תומר אנגלסמן

המצווה הראשונה שעם ישראל נצטווה היא מצוות קידוש החודש. הרמב"ם בהלכות קידוש החודש (פ"א, ה"ח) כותב תנאי שבלעדיו לא ניתן לקדש את חודשי השנה. התנאי שמציין הרמב"ם הוא שאחרי יציאת מצריים והכניסה לארץ ישראל החשבון של החודשים מסתמך על כך שתמיד יהיו לפחות עשרה יהודים בארץ ישראל ולחזוק דבריו הוא חותם בפסוק: "כי מציון תצא תורה".

ויש לשאול והרי מהגמרא במסכת ברכות (ס"ג) אנו לומדים שבכל ארץ ישראל אפשר לקדש חודשים וגם התנאי שהרמב"ם כותב הוא עשרה יהודים בכל ארץ ישראל ואילו מהפסוק "כי מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלים" שהרמב"ם ציטט, מצוות קידוש החודש כמו מקור הופעת התורה צריך להיות דווקא בירושלים.

אלא יש לומר על פי הספרי (דברים א') שכפי שעתידיה ירושלים להתרחב עד לדמשק כך התורה ודבר ה' היוצא ממנה גורם לקיום מצוות מסוימות שמקומם בירושלים, להתקיים בעת הצורך בכל ארץ ישראל. למשל כמו שמצאנו שרבנן יוחנן בן זכאי תיקן (ראש השנה כ"ט ע"ב) שמשחרב בית המקדש כמו שבמקדש תקעו בשבת, כך בכל עיר בארץ ישראל שיש בה בית דין ניתן לתקוע בשופר בשבת.

מצוות קידוש החודש שנעשית בזמן שהלכנה במיעוטה מתאימה גם למציאות הדינאמית של ירושלים שהיא בימינו מצומצמת, ורק מתגלית במעט מחוץ לגבולותיה, אך לעתיד לבוא "והיה אור הלכנה כאור החמה" (ישעיהו ל') וכך גם ירושלים תתרחב ונזכה לקדושה של ירושלים שתופיע בארץ חמדה טובה ורחבה!

רחמנא לצלן. ובגמי שבת דף לג אמרו 'כל חולי ולא חולי מעיים, כי בעון לשון הרע ושנאת חנם בא חולי מעיים, והרי לשהיר חמור כנגד גי עונות חמורות. לכן הוא החולי הגדול ביותר. מידה כנגד מידה. הגאון גורמת כאבי ראש ולשון הרע כאבי בטן. השם ישמרנו. עוד כתב שם בשער ההתקשרות דף ע"ח לבאר המשנה 'המביא גט ממדינת הים צריך שיאמר בפני נכתב ובפני נחתם', גט הוא בחינת פירוד בין איש לאשה. כשאדם מביא דיבורי לשון הרע מאחד לחבירו הוא בחיי גט, מדינת הים היינו מקור הדינים מעולם הדינים, שנמשך ע"י שמפריד בין אדם לחבירו. העצה לזה, שכשאדם שומע או רואה חסרונות באחרים, הרי לימד הבעש"ט זי"ע, שאדם צריך לראות ולהבין שזה החסרון שרואה באחרים נמצא בו בעצמו וישוב בתשובה. כמסופר שפעם אחת ראה הבעש"ט איזה חילול שבת ותלה הדבר בנפשו שהוא שמע פעם זלזול בתי"ח שהוא בכחינת שבת, ושתק. כך צריך אדם למצוא בעצמו מעין החסרון שהוא רואה באחרים. ורש"י כתב בתחילת מסי גיטין: 'כל חוץ לארץ נקראת מדינת הים', היינו, שכאשר מדבר על אחד שהוא בחוץ, זהו המשכת דינים בחיי מדינת הים. ותיקונו לומר 'כפני נכתב ובפני נחתם' היינו שיאמר שנמצא החסרון על הפנים שלי, נכתב על הידיים שלי ונחתם על הפנים שלי זה החסרון, וכך לא יטיל החסרונות באחרים כלל.

בסוד שיח

כשם שפרצופיהם שונים
כך דעותיהם שונות

עיצוב ועריכה גרפית:

אימייל: gilwein26@012.net.il

גיל ויין | עיצוב גרפי

נשמח לקבל תגובות
והערות מהקוראים
בדוא"ל: besod@013net.net